

בשעה טובה, במשקל משמעותי

הקמת גוף הביקורת על התביעה בישראל היא צעד ראשון וחשוב לכינונה של ביקורת אפקטיבית ובונה. יש לקוות כי הגוף החדש יביא לשיפור בעבודתם של גופי התביעה כולם, ובה בעת ישמור על עצמאות פועלם של הפרקליטים

ז'ק חן, נעה פירר

עית וליעילות המערכת. עוד נקבע כי גוף זה ישמש כתובת לתלונות פרטניות לכל אדם הרואה את עצמו נפגע מהתנהלות פרקליט או תובע אחר.

מדיניות ראויה של התביעה הכללית בשאלות של אכיפה יעילה ושוויונית של החוק ויישומה הנכון של מדיניות זו הם תנאים יסודיים לאמון הציבור במערכת השלטונית ולציות לחוק. מלאכה חשובה זו מורכבת ביותר. אמונים עליה מאות רבות של פרקליטים מפרקליטות המדינה ועוד מאות רבות של תובעים אחרים מכוח הסמכה של היועץ המשפטי לממשלה, בעיקר מקרב התביעה המשטר-תית. אלה שוקדים על ניהולם של מאות אלפי תיקים במחוזות השונים, המשפיעים ישירות על חייהם של קורבנות עבירה, של נאשמים ושל הציבור כולו. כגודל העור-צמה האדירה המרוכזת בידם, כך גם גודל האחריות המוטלת על כתפי העושים במלאכה.

גוף הביקורת הוקם בעקבות דיון ציבורי סוער שבמרכזו הטענה כי הניסיון מלמד שאין די במנגנוני הב-

היה זה הפילוסוף הצרפתי דקארט שכתב לידידו הפילוסוף מרסן: "אני אסיר תודה לך על ההתנגדויות ששלחת לי, ואני מבקשך להמשיך ולספר לי על כל אלו שתשמע. עשה אותן עיונות לי ככל שתוכל; יהיה זה העונג הגדול ביותר שתוכל לגרום לי. איני נוהג לבכות כאשר מטפלים בפצעיי, והנדיבים למדי להשכיל וללמד אותי תמיד ימצאוני צייתן עד מאוד".

אכן, לא יימצא מי שיחלוק על כך שהשגה ביקורתית היא הכלי היעיל ביותר לדיוקן של מחשבות ולקידום של רעיונות. ברוח זו ובעולם המעשה, בוודאי שאי אפשר לחלוק על כך שביקורת עניינית היא גם כלי חיוני לתיקון ולייעול עבודת מערכת ולשמירה על איכותה.

היועץ המשפטי לממשלה הורה לאחרונה על הקמת גוף ביקורת ייעודי במשרד המשפטים שיבקר את עבודת המערך הכולל של התביעה. נקבע כי גוף ביקורת זה יבחן היבטים של ניהול תקין בגופי התביעה;

אחידות ביישום נהלים ומדיניות; שקיפות של תהליכי עבודה; ויעניק דגש לאתיקה מקצו-

עו"ד ז'ק חן, משרד חן, יערי, רוזן-עוזר, עורכי דין; לשעבר סגן בכיר לפרקליטת המדינה

עו"ד נעה פירר, משרד חן, יערי, רוזן-עוזר, עורכי דין

**מי שזקוק להוכחה
בדבר רצינות
כוונותיהם של שרת
המשפטים ושל
היועץ המשפטי
לממשלה, יוכל
למצוא אותה
במינויה של
השופטת המוערכת
הילה גרסטל לעמוד
בראש גוף הביקורת**

יחידה נפרדת ועצמאית שאינה צריכה לשאת חן בעיני איש. נציבת התלונות הראשונה הילה גרסטל

בצע את עבודתו נאמנה. אנו סבורים שמדובר בחשש מוגזם, שהרי מדובר ביחידה נפרדת ועצמאית במשרד המשפטים שאינה צריכה לשאת חן בעיני איש. תפקודה יבחן דווקא ביכולתה לסייע בשיפור ובייעול של עבודת התביעה הכללית, וממנה יצאו נשכרים גם ראשיה ועובדיה הנאמנים. מי שזקוק להוכחה

בדבר רצינות כוונותיהם של שרת המשפטים ושל היועץ המשפטי לממשלה, יוכל למצוא אותה במינויה של השופטת המוערכת הילה גרסטל, נשיאתו הראשונה של בית המשפט המחוזי מרכז, לעמוד בראש גוף הביקורת.

ובכל זאת דווקא התעקשותם של ראשי המערכת המשפטית שגוף הביקורת יוקם מכוח הוראת מינהל כיחידה פנימית במשרד המשפטים ולא מכוח חוק מחייבת בחינה נוספת. מדוע שלא להפגין את עצמאותו ואת תלותו של גוף הביקורת בחקיקה, כפי

אמנם גוף זה אינו חיצוני ואינו פרי חקיקה, בניגוד למשל לנציב תלונות הציבור על שופטים, אלא שלהבדיל משופט, עצמאותו של פרקליט וסדרי עבודתו אינם מוסדרים בחוק

קרה והפיקוח הקיימים לה בטיח מפני כשלים במערכת התביעה. בצדק נטען שאין להפריז בצורך הדחוף ובחשיבות המיוחדת שיש לביקורת יעילה על גוף שמרכז בידו עוצמה כה גדולה שמשפיעה בצורה עמוקה כל כך על דמותנו כחברה ועל אורחות חיינו כפרטים בה. נוכח ההכרה בחשיבות

היתרה שיש בהקמת גוף הביקורת ובכך שתנאי לביקורת יעילה הוא הבטחת עצמאותה, כבר במבט ראשון בולט הבדל מהותי בין הגוף החדש ובין גופי ביקורת אחרים (דוגמת נציב תלונות הציבור על שופטים ומבקר המדינה). בשונה מהם, גוף זה אינו פרי חקיקה. הוא הוקם מכוח הוראת מינהל כגוף פנימי של משרד המשפטים אשר תפקידו לבחון ולבקר, בין היתר, את עבודת הפרקליטים, גם הם עובדי משרד המשפטים. לפיכך הועלה חשש כי מכיוון שגוף זה אינו חיצוני, הרי שאין ביכולתו למלא את ייעודו ול-

בהצעה הראשונית ביקש היועץ המשפטי לממשלה שלא לאפשר, לפחות לא בשלב הראשון, ביקורת אישית על פרקליטים, קרי לא ניתנה לציבור האפשרות להגיש תלונה נגד פרקליט על אופן התנהלותו בתיק ספציפי. היועץ ראה את גוף הביקורת כגוף ביקורת על הפרקליטות ולא על פרקליטים. מטרתה של הביקורת, אליבא דיועץ, היא לבחון תהליכים מערכתיים בראייה רחבה על עבודת הפרקליטות כולה. דבר נוסף שביקש היועץ להחריג הוא כי רשות התביעה המשטרית לא תהיה כפופה לגוף הביקורת.

בנוסף הסופי שהתקבל יש שני שינויים מהותיים שנערכו בהצעה המקורית: חוץ מהבדיקה המערכתית שעליה הוא אמון ושהיא העיקר, גוף הביקורת יוכל לקבל ולבחון תלונות אישיות על פרקליטים. כאמור, מרכז הכובד היה ונותר בחינת היבטים של

ניהול תקין במערכת התיישבות; אחידות ביישום נהלים ומדיניות; שקיפות של תהליכי עבודה; זאת, תוך הענקת דגש לאתיקה מקצועית וליעילות המערכת. ברם נפתח גם הפתח, שיש להניח שייעשה בו שימוש במשורה ובמקרים חריגים ובטיים, לטיפול בתלונות פרטניות נגד פרקליטים.

השינוי השני הוא שגוף הביקורת יבחן גם את פעולת

לוח התביעה המשטרית, שהיא המנהלת את רוב התיקים הפליליים בבתי משפט השלום. החלת גוף הביקורת על התביעה המשטרית תגביר את אמון הציבור במערכת, ותעניק תמונה הרמונית ביחס לרשויות האכיפה, אשר כולן מחויבות לפעול באותו עולם מושגים ועל פי אותם העקרונות בהעמדה לדין. הקמת גוף הביקורת על התביעה היא צעד ראשון וחשוב לכינונה של ביקורת אפקטיבית ובונה שיש לקוות שתביא לשיפור בעבודתם החשובה של גופי התביעה כולם, תוך שמירה על עצמאות פועלם של הפרקליטים. יש גם לקוות שדרך ההקמה של גוף זה, מטרתו המוצהרת והדגשים ששורטטו לפועלו יביאו לכך שהביקורת תיפול על אוזניים כרויות.

שנעשה למשל בעניינה של מערכת הביקורת על שר פנים? לדעתנו התשובה לשאלה זו היא בעיקר ברצון להדגיש את הצורך החיוני לשמור על עצמאותו ועל אי תלותו של התובע במלאכתו.

להבדיל מעניינו של פרקליט, העיקרון הגדול של עצמאות השופט מוצהר בחוק. חוק יסוד: השפיטה מחייב את השופטים בעצמאות בלתי מסויגת במי לוי תפקידם. "בענייני שפיטה אין מרות על מי שבידו סמכות שפיטה, זולת מרותו של הדין" (סעיף 2 לחוק). תקופת כהונתם של השופטים, אופן מינום, קביעת שכרם וייחוד כהונתם – כל אלה באים לקיים את התנאים שיבטיחו את העיקרון הגדול של עצמאות השופט במלאכת השפיטה. גם הביקורת המצועעת על מלאכת השיפוט, על דרך של הליכי הערעור, מוסדרת לפרטיה בחוק. מעמדו הרם של השופט ואי תלותו מחד גיסא, ופיקוח ובקרה על תוצרי

עבודתו המקצועית מאידך גיסא, קבועים בחוק. כך להלכה וכך גם למעשה. בסביבה "מבוצרת" ומוסדרת זו, בה קטן החשש לפגיעה בעצמאותו ובסדרי עבודתו של השופט היושב בדיון על דרך של הטלת מורא בצורה של תלונות סרק אישיות, נחקק חוק נציבות תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002. להבדיל משופט, עצמאותו של פרקליט וסדרי עבודתו

אינם מוסדרים בחוק. הם תולדה של אתוס ומסורת ארגונית לא פורמלית. בסביבה לא מוגנת זו, הקמת גוף ביקורת שעיקר פעולתו הוא קבלת תלונות על פרקליטים מאת הציבור עלולה להשפיע בצורה לא עניינית על פעולותיהם. נראה כי דווקא גוף פנימי עצמאי ודינמי שעיקר פעולתו הוא ביקורת מערכתית ולא אישית מגלם את האיזון העדין בין הצורך החיוני בביקורת ובין החשש מפגיעה באי-תלותה של מערכת התביעה ובעצמאותם של משרתיה.

לבסוף, מעניין לעמוד על התמורות שחלו בין הצעתו הראשונית של היועץ המשפטי לממשלה להקמת גוף הביקורת ובין ההצעה שנתקבלה בסופו של דבר בהתערבותה של שרת המשפטים.

דווקא גוף פנימי עצמאי ודינמי שעיקר פעולתו הוא ביקורת מערכתית ולא אישית, מגלם את האיזון העדין בין הצורך החיוני בביקורת ובין החשש מפגיעה בעצמאותם של מערכת התביעה ומשרתיה

הסדר פנסיוני מהפכני לחברי לשכת עורכי הדין

מערך הזכויות המוביל מבין כל קרנות הפנסיה בארץ

- מגוון רחב של מסלולי ביטוח ואפשרויות כיסוי • התאמה מרבית בין צרכי המבוטח לכיסויי הביטוחיים
- פתרון ייחודי למצבי המשפחה השונים • גמישות מרבית לעורכי דין עצמאיים

דמי ניהול מופחתים מצבירה, בגובה של 0.10% בלבד

- דמי הניהול המופחתים מובטחים לכל תקופת היותו של עורך הדין מבוטח פעיל בקרן
- גם לאחר תום תקופת ההסכם !!! *
- מיועד להפקדות חדשות, צבירות קיימות וסכומים שיועברו מקופות אחרות שאינן בניהול הפניקס

כיסוי מקיף לאובדן כושר עבודה

- אופציה לביטוח גידולי שכר עתידיים • אופציה לכיסוי אובדן כושר עבודה עיסוקי, כעורך דין

ניהול השקעות ייחודי ב"שיטת הפניקס"

- Life Cycle – השקעה לפי מחזור חיים והקטנת רמת הסיכון באופן רציף והדרגתי עד לגיל הפרישה
- Rebalance – איזון חוזר ברמה חודשית של הקצאת הנכסים בהתאם לרמת הסיכון המוגדרת
- אפשרות לשינוי טעמי השקעה בכל תקופת החיסכון

אופציה לניהול עצמאי של החיסכון באמצעות "מסלולי השקעות מתמחים" לפרטים ולהצטרפות:

1-700-505-606 או למייל: lawyer@fnx.co.il

כשזה חשוב לך, זה חשוב לנו.

הפניקס חברה לביטוח בע"מ / הפניקס פנסיה וגמל בע"מ
* אין באמור לעיל כדי להוות ייעוץ פנסיוני או המלצה באשר לכדאיות ההשקעה או החסכון במוצרים השונים והאמור אינו מהווה תחליף לייעוץ אישי הניתן בכפוף להוראות החוק. * זכויות המבוטחים יקבעו בהתאם להוראות תקנון קרן הפנסיה כפי שיעודכן מעת לעת. * האמור ביחס לביטול ההטבות בשיעורי דמי הניהול כפוף לשליחת הודעות למבוטחים ביחס לביטול הטבות בדמי ניהול בהתאם להוראות ההסדר התחיקתי